

Eduskunnan talousvaliokunnalle
(TaV@eduskunta.fi)

LAUSUNTO VALTIONEUVOSTON KAUPAN TOIMIALAN TULEVAISUUSSELONTEOSTA VNS 12/2022 vp

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt elintarvikemarkkinavaltuutetulta (jäljempänä ”ETMV”) asiantuntijalausuntoa valtioneuvoston kaupan toimialan tulevaisuusselonteosta. ETMV kiittää mahdollisuudesta lausua ja toteaa kunnioittavasti lausuntonaan seuraavan.

Elintarvikemarkkinavaltuutettu toimii elintarvikemarkkinoiden toimivuuden parantamiseksi ja hyvien liiketapojen vastaisten käytäntöjen estämiseksi. Valtuutettu antaa elintarvikeketjun toimintaan liittyviä suosituksia, lausuntoja ja ehdotuksia sekä tiedottaa ja neuvoo alan toimijoita hyvistä liiketavoista. Lisäksi valtuutettu valvoo elintarvikeketjussa esiintyviä sopimusehtoja ja käytäntöjä. Valtuutetun toimivaltuudet perustuvat elintarvikemarkkinalakiin (1121/2018).

Valtioneuvoston kaupan toimialan tulevaisuusselonteko kuvaa kaupan toimialan tilanne-, muutos- ja tulevaisuuskuvaava sekä esittää kehittämisehdotuksia ja johtopäätöksiä poliittisille päätöksentekijöille toimialan strategiseen ja pitkäjänteiseen kehittämiseen. Tulevaisuusselonteko on rajattu koskemaan kuluttajakauppaa (tuotteet ja palvelut) sisältäen päivittäistavarakaupan ja tukkukaupan välisen ketjun.

ETMV katsoo, että selonteko on perusteellisesti laadittu ja kattava. Selonteon sisältöalueilta elintarvikemarkkinavaltuutetun toiminta ja toimivaltuudet liittyvät toimiviin markkinoihin, joten tässä lausunnossa keskitytään selonteon lukuun kahdeksan ”Markkinoiden toimivuus ja kilpailullisuus sekä markkinoiden välinen sääntely”.

Selonteossa on todettu, että päivittäistavarakaupan alaa sääntelee erityislakina myös maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalaan kuuluva elintarvikemarkkinalaki. Edelleen on todettu, että laki sisältää yksityiskohtaisia säännöksiä siitä, millaiset menettelytavat elintarvikeketjun sopimussuhteissa ovat hyvän kauppatavan vastaisina kiellettyjä.

ETMV toteaa selvyden vuoksi, että elintarvikemarkkinalakia sovelletaan elinkeinonharjoittajien välisiin elintarvikkeiden ja maataloustuotteiden kauppaa koskeviin sopimuksiin ja käytäntöihin. Lain tiettyjä säännöksiä sovelletaan myös silloin, kun viranomainen toimii maataloustuotteiden tai elintarvikkeiden ostajana. Laki ei sen sijaan koske elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välistä kauppaa. Vaikka kuluttajat eivät kuulu elintarvikemarkkinalain soveltamisalaan, kuluttajilla on selkeä yhteys asioihin, joiden parissa valtuutettu toimii ja joihin se pyrkii vaikuttamaan.

Private label -tuotteiden osalta selonteossa on todettu, että liikesalaisuuksien oikeudeton käyttö on kielletty sekä EU:n lainsäädännössä että niiden soveltamista koskevilla kansalli-

silla säädöksillä. Lisäksi on todettu, että Suomessa kieltoa valvoo elintarvikemarkkinavaltuutettu, jolla on valtuudet puuttua myös muihin elintarvikemarkkina-alaissa kiellettyihin hyvän kauppataavan vastaisiin menettelytapoihin.

ETMV toteaa, että valtuutettu voi tietyissä lainrikkomistilanteissa antaa huomautuksen, julkisen varoituksen, kieltää menettelyn jatkamisen tai tehdä markkinaoikeudelle esityksen seuraamusmaksun määräämiseksi. Liikesalaisuuksien ja teknisten ohjeiden osalta kiellot ja seuraamukset määräytyvät kuitenkin liikesalaisuuslain (595/2018) mukaisesti siten, että valtuutettu voi avustaa liikesalaisuuden tai teknisen ohjeen haltijaa tämän pyynnöstä liikesalaisuuslaissa tarkoitettun asian vireille saattamisessa ja hoitamisessa tuomioistuimessa.

Selonteossa nostetaan esiin private label -tuotteisiin liittyvä tiedon epäsymmetrinen jakautuminen tarjontaketjussa. Selonteossa ehdotetaan, että tiedon avoimuutta tulisi pyrkiä lisäämään toimijoiden keskinäisellä vapaaehtoisuuteen perustuvalla yhteistyöllä kilpailulain asettamat reunaehdot huomioiden.

ETMV pitää selonteon tiedon epäsymmetristä jakautumista koskevaa kirjausta tärkeänä. Tiedon avoimuuden lisääminen helpottaa ja nopeuttaa kysynnän muutoksiin reagoimista koko tarjontaketjussa, mikä parantaa ketjun tehokkuutta. Lisäksi yhteistyö voi parantaa elintarvikeketjun toimijoiden välistä luottamusta. Nykyisellään ketjun toimijoiden välisen luottamuksen puute heikentää koko ketjun toimintaa. Kaikki toimet luottamuksen parantamiseksi ovat siten kannatettavia ja hyödyttävät kaikkia elintarvikeketjun osapuolia.

ETMV:llä ei ole selonteosta muilta osin lausuttavaa.

Elintarvikemarkkinavaltuutettu, OTT VT Olli Wikberg